

הנשיא הבא של ארצות-הברית במרחב? מה יהיו השיקולים שידריכו את מדיניותו?

יוזם אמרי ההבתי

בשטחים המוחזקים בניגוד לדעת כל העולם, ומצפצפת על אמריקה. יש לכך סיבות אובייקטיביות. הפשוטה והעיקרית: ככל שמעצמה היא גדולה יותר, כן רובצת עליה אחריות גדולה יותר. כל צעד של ארצות-הברית או של ברית-המועצות עלול להביא למלחמת-עולם גרעינית, שתהריב את שתייהן, לכן נאלצות השתיים להיזהר באופן קיצוני, וכמעט ולא נותר להן חופש-תימרון. ואילו מדינה קטנה - כמו ישראל ומצרים - מצפצפת, למעשה, על סכנת מלחמת-העולם.

★ ★ ★

יש להבין זאת, כדי לעמוד על טיבה של המדיניות האמריקאית - וגם של המדיניות הסובייטית - במרחב.

עשרות שיהות עם מדינאים אמריקאיים המשפיעים על ענייני המרחב - שגרירים ופקידים - שיכנעו אותי לחלוטין כי המטרה העליונה של ארצות-הברית במרחב ברגע זה היא אחת. **למנוע מראש כל מצב העתיד לגרום אותה לעימות צבאי עם ברית-המועצות.**

כל שאר האינטרסים - ובניהם אינטרסים חשובים כגון הנפט הערבי, קיום מיטריהם של המלך חוסיין והמלך פייסל, וכיו"ב - הם מישניים בעיניה בהשוואה לאינטרס עליון זה. מובן שאמריקה רוצה להגביר את השפעתה במרחב. מובן שהיתה רוצה לצמצם ו- לחסום את ההשפעה הסובייטית. אך כל זה הוא כאין וכאפס בעיניה לעומת החשש מ- פני מלחמת-עולם.

האמריקאים משוכנעים לגמרי כי שיקולי הסובייטים מקבילים לשלהם. גם לרוסיה יש אינטרסים רבים במרחב. גם היא רוצה ל- התפשט, ולצמצם את ההשפעה האמריקאית. היא עושה זאת בכישרון רב. אולם גם ל- ברית-המועצות יש אינטרס עליון במרחב:

למנוע בכל מחיר עימות צבאי עם ארצות-הברית.

מה לגבי הנפט הערבי? האמריקאים הש- קיעו מאמץ רב בחקירת בעייה זו מכל צד- דיה, והגיעו למסקנה קיצונית: שאין לסובי- ייטים שום אינטרס להשתלט על הנפט הזה, כי אין להם מה לעשות בו. אין הם יכולים לשחוק אותו בגוש הסובייטי, שיש לו די והותר נפט משלו. הם יצטרכו למכור את הנפט לשחקיו הנוכחיים, באירופה המערבית. ואם אירופה תחפש לעצמה, במיקרה כזה, שחקים אחרים, יצטרכו הסובייטים לשלם ל- ערבים עבור נפט שאין צורך בו.

בכלל חוששים הסובייטים - למי הערכה אמריקאית - מפני המחר העצום של כל הרפתקה במרחב. הם אינם רוצים, למשל, לקבל על עצמם את האחריות לכלכלה ה- מצרית, שהיא חבית ללא תחתית. להחזיק את מצרים - זהו דבר העולה ביקר, ברית- המועצות אינה יכולה להרשות לעצמה מחיר כזה. לכן אין לה עניין להפוך את מצרים לגרורה סובייטית.

מה גם שהיא חוששת שקשר הדוק מדי עם מצרים עלול לפכך אותה בהרפתקה מצרית-ישראלית.

צה"ל בתעלת-סואץ: מוקד הדאגה בוואשינגטון - וגם במוסקבה

קח את עניין הפאנטומים. כל ברידעת בחשינגטון מתנגד למכירת הפאנטומים לישראל. גם הנשיא ג'ונסון מתנגד. הדיעה הכללית היא שאם נספק את הפאנטומים, רק נביא לכך שברית-המועצות תגביר את מישלוח המיגים למצרים. יתחיל סיכוב חדש במירון. אנחנו לא מעוניינים בזה.

אבל מה קורה? המועצות מתחרים על קולות היהודים, ומבטיחים הבטחות. העיתונות תובעת את אספקת הפאנטומים. לאט-לאט נשמטה הקרקע מתחת למדיניות של הנשיא. הוא נאלץ להסכים לעיסקה, בניגוד לרצונו.

"אז אני שואל אותך: אם בעניין כלי-כך פשוט כמו הפאנטומים אין הנשיא של ארצות-הברית מסוגל לעמוד על דעתו, ונאמץ להיכנע - איך נובל לנהל מדיניות עקבית כלשהי במרחב שזככם?"

★ ★ ★

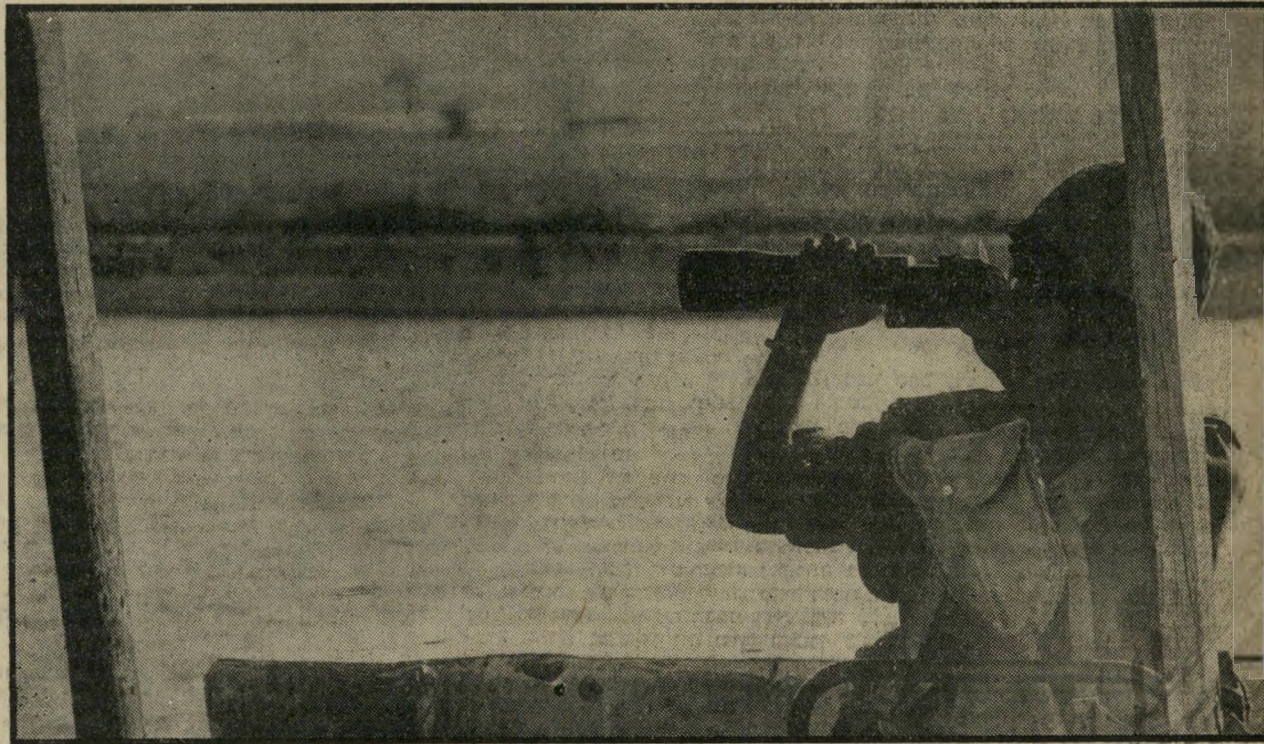
למחרת היום סיפר לי ויליאם בארר, היועץ לענייני המזרח התיכון של ועדת-החוק של הסינאט, סיפור משעשע, הנותן מוין למחשבה.

כמה שעות לפני שנפגשנו, הוא נכח בהוצאתו של פרופסור חשוב למדעי-המדינה באוני- ברסיטה של ג'ורג'טאון, ליד חשינגטון. הנושא היה: "מעצמות עולמיות". הפרופסור פתח את דבריו ואמר: "קודם כל, עלינו להגדיר מה זה מעצמה עולמית בימינו. ננסה-אז לפרט את התכונות ההופכות מדינה כלשהי למעצמה עולמית."

תוך התייעצות עם הסטודנטים, רשם הפרופסור על הלוח שורה של תכונות. כגון: היכולת לפעול באופן עצמאי, איתלות בלחצים, וכיו"ב. לאחר מכן פנה אל הסטודנטים ואמר: "עכשיו, כשאנחנו יודעים כבר מה הן התכונות המציינות מעצמה עולמית, הבה נבדוק אילו מדינות בעולם מתאימות לתכונות אלה."

אחרי דיוידברגים הוכיח הפרופסור כי יש רק שלוש מעצמות עולמיות בימינו: קוריאה הצפונית, ויאטינאם הצפונית - וישראל.

זאת לא היתה בדיחה. עובדה היא כי בפרשת אוניית-הריגול פואבלו נכנעה אמריקה האדירה לקוריאה הצפונית, והשמילה את עצמה בצורה המחפירה ביותר. ויאטינאם הצפונית ניצחה את ארצות-הברית, ומכתיבה לה עתה, למעשה, תנאי-כניעה. ואילו ישראל מחזיקה

קע זה מסביר, אולי, את המגמות השולטות בחשינגטון - מחוץ למישחק הפוליטי הסנימי.

המגמה הראשונה היא: למנוע חרידת נשק גרעיני למרחב. מדינאי חשינגטון מתייחסים לבעייה זו בחומרה שקשה לישראלים להבינה, אך שמוטב לקחתה בחשבון במלוא הרצינות.

אם יש משהו המטריד את שנת המדינאים בחשינגטון בלילה, הרי זה הרעיון כי בעוד שנה-שנתיים יהיו פצצות אטומיות בידי ישראל ומצרים. הם חוששים שישראל תייצר אותה, וכי אז תספק ברית-המועצות פצצה גם לערבים, או שהערבים יפנו לעזרת סין. ההסתבכות תהיה נוראה. בכל התלקחות מלחמתית במרחב יעמוד העולם על סף מלחמה